מסורת השי"ס

כדאמרינן מעיקרא. טעמיה דר' עקיבא משום שתי רשעיות הוא דקאמרת חייבי כריתות נמי שתי רשעיות הן דאכתי עונש כרת עליו לא פסיקא מילתא לכרת הואיל והוא תלוי בתשובה: ורבנן. רבי ישמעאל ור"ע: לחלק. לפי שכלל כל העריות בכרת אחת הייתי אומר אם עשאן סלם בהעלם תורה אור אחד היו חייב אלא אחת לכך יצאה כרת באחותו לחלק דבר שהיה בכלל ואלא מן הכלל ללמד על עצמו שמתחייב עליה בעצמה אם (נ) עשאם עם חברותיה ולא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא מה אחותו מיוחדת שהיא ערוה וחייבין עליה בפני עצמה אף כל שהיא ערוה חייבין עליה בפני עצמה: מואל אשה. דמלי למכתב ולגרה לא מקרב: לחייבו על אחותו ועל אחות אביו כו'. אם כן על שעשאן בהעלם אחד: הרי שמות מוחלקין. שיש אחרה בכל אחת והרי הן כשאר כל העריות: כרשיעא בר רשיעא. הבא על אמו והוליד שתי בנות וחזר ובא על אחת מהן והוליד בן ובא הבן על אחות אמו שהיא אחות אביו: באחותי. במקום שמוכרין הבשר במקולין: מאחותו דסיפא. ערות אחותו גלה (ויקרא כ): שאין עונשין מן הדין. שהרי עונש על בת אמו שלא בת אביו ובת אביו שלא בת אמו ויש לומר כ"ש שעונש על בת אביו ובת אמו אבל אם אמרת כך נאמר אחותו דסיפא: דנמר עונש מאחותו. דלענין אחותו כתיב "אחותך היא" "יתירא להחיר על אחותו בת אביו ובת אמו" שנאמר (שם יח) "ערות בת אשת אביך מולדת אביך אחותך היא" ומה אחותו לא אלא בין אחותו בת אביו שלא בת אמו [ובת אמו שלא בת אביו ובת אמו אף בעונש עונש על אחותו בת אביו ואמו כאחותו דבת אביו שלא בת אמו ובת אמו שלא בת אביו: מאחותו

כדאמרינן מעיקרא שאם עשו תשובה ב"ד של מעלה מוחלין לדון, מאי אמרת הא לא עבוד תשובה, לא פסיקא מילתא לכרת. ר' יצחק אומר חייבי כריתות בכלל היו ולמה יצאת כרת באחותו לדונו בכרת ולא במלקות ורבנן כרת באחותו למה לי? לחלק. וכדרבי יוחנן דאמר רבי יוחנן שאם עשאן כולם בהעלם "אחד חייב על כל אחת ואחת ורבי יצחק לחלק מנא ליה? נפקא ליה מ"מ"ל אשה בנדת טומאתה" לחייב על כל אשה ואשה ורבנן נמי תיפוק ליה מרא: אין הבי נמי ואלא כרת דאחותו למה לי? לחייבו על אחותו ועל אחות אביו ועל אחות אמו, פשיטא הרי גופין מוחלקין הרי שמות מוחלקין? אלא לחייבו על אחותו שהיא אחות אביו שהיא אחות אמו והיכי משכחת לה ברשיעא בר רשיעא ור' יצחק הא מנא ליה? נפקא ליה מק"ו (ה) דתניא "אמר ר"ע שאלתי את רבן גמליאל ורבי יהושע באיטליז של עימאוס שהלכו ליקח בהמה למשתה בנו של ר"ג: הבא על אחותו שהיא אחות אביו שהיא אחות אמו מהו: [אינו] חייב על כולן (אלא אחת) או חייב על כל אחת ואחת? אמרו לו זו לא שמענו אבל שמענו: הבא על חמש נשים נדות בהעלם אחד שחייב על כל אחת ואחת ונראין דברים מק"ו: ומה נדה שהיא שם אחד חייב על כל אחת ואחת, כאן ששלשה שמות לא כל שכן ואינך ק"ו פריכא הוא: מה לנדה שכן גופין מוחלקין (ג) ואינך נמי האי ודאי ק"ו פריכא הוא? אלא נפקא ליה מאחותו דסיפא ואינך אחותו דסיפא למה לי? לחייבו על אחותו בת אביו ובת אמו לומר שאין עונשין מן הדין ואינך איבעית אימא גמר עונש מאזהרה ואיבעית אימא נפקא ליה מאחותו

"קשה ליבא דקום עשה דמשמע דליכא בהן שום לאו הקשה הר"ר שלמה מדרוי"ש (דמ"מ קשה) נהי דקרבן לא בעי אזהרה מ"מ הכי דליכא אלא חד כרת כמו מפשט וסך דלא ידעינן דחלוקין לחטאות אלא משום שהם לאוין מוחלקין לרבי אלעזר דאמר רבי אשעיה ואלעזריכו לחלק א"כ לא ליצלי עלייהו כי היכי דבעינן למימר לי קרבן בעי אזהרה דלא לקי אלא דכריתות וי"ל דמ"מ נהי דאלעזריכו לחלק בסבל זה לא נמנע מלגמור ממנו מלקות כיון דידעינן בהו חיוב קרבן בלא לאו נהי דחיטוי לא ידענא אלא מלאוין מ"מ יצאו:

לאפוקי הני. פסח ומילה (ד) דבקום עשה ניהו קשה ל"ל היקשא לאתויי פסח ומילה תיפוק ליה מדאלעזריכו בא"כ ועשה אחת יצא מסיני ומדיה ומקבל אביו ואמו ועדיים זוממין שאין בהן מעשה דאין בהן קרבן וה"ה פסח ומילה דאי מימנע ולא עביד ליכא מעשה ושמא י"ל דאלעזריך דרשא דהכא משום דבא"כ ליכא דרשא אחריתי דמפרש מסיני ומדיה דלאו בני קרבן ניהו משום דבעינן דומיא דעבודת טוכבים דיש בו כרת ופסח ומילה הוו בכרת והוה אמינא דהויין בקרבן מיהו ממילה קשה למה לי קרא דהא לא הויא בכרת דומיא דעבודת טוכבים דהא לעולם לא יתכבר שיהא בכרת עד שימות דלעולם יכול למול עצמו וליפטר מכרת וי"ל דלעולם כל זמן שלא מל עונש כרת עליו: **דהוא** מיבעי ליה לחייבו על אחותו שהיא בת אביו ובת אמו. וא"ת ל"ל(ה) בקדושים תיפוק ליה נבי אזהרה כתיב אחותך היא יתירא לאחותו בת אביו ובת אמו וכתיב (ויקרא יח) ונכרתו הנפשות העושות וי"ל דלענין אזהרה לא קאי אלא אעריות המפורשות בהדיא ומהי דבקרא כתיב ערות בת אשת אביך מולדת אביך אחותך היא מ"מ מיירי מפי מאחותו שהיא מאשת אביו ובת אביו ובת אמו אבל אם אמרת כך אביו ובת אמו (ומאזנים) לא ידעינן אלא מיתורא דקרא אחותך היא:

ואינך. (ו) רבי יצחק גמר עונש מאזהרה. תימה דבכריתות פ"ק (דף נ.) א"ר יצחק עונשין מן הדין דקאמר לר' יצחק כדאיתא ליה אלא לומר דאין עונשין מן הדין וכן לקמן בפרקין (דף יז:) דקאמר אפי' למאן דאמר עונשין מן הדין כו' ופי' דהייט ר' יצחק ותימה דבכל שיטי' דהכא משמע דשפיר איתא ליה לר' יצחק דאין עונשין מן הדין וגרלה דלהאי שיטא דקאמר גמר עונש מאזהרה סבר ר' יצחק עונשין מן הדין דהכי פירושא גמר עונש מאזהרה משום דאיכא קל וחומר להענישן וכיון דהשוה באזהרה הוא הדין נמי בעונש כיון דאיכא קל וחומר להענישן ומעתה אמר רבי יצחק בכל דוכתי נמי עונשין מן הדין דהייטו היכא (ז) שאין צריך לענין אזהרה ומהאי טעמא היכא דגמיר עונש מאזהרה היינו דוקא דאיכא להענישו מן הדין דאם לא כן בחייבי לאוין נמי כגון נבי ממזר עמוני ניקא בהם עונש כרת מהאי טעמא דגמר עונש מאזהרה דכי היכי דהשוה לענין אזהרה הוא הדין לענין עונש אלא כדפי' דדוקא משום דאיכא להענישו מן הדין קאמר גמר (גמר) עונש מאזהרה כך נראה למס"ח ולריך עיון: **דכי** גרים רש"י ואינך סבר לה כר"מ דאמר שני לאוין וכרת אחד חלוקים לקרבן והלכך בפפטים וסך דחלוקין בלאוין ידעינן שחלוקין לחטאות וא"ת כיון דלאוין מוחלקין א"כ ל"ל אחותו דסיפא דדרים לחלק תיפוק ליה דלאוין מוחלקין ופי' בקונטרס דכיון דאתא להכי בערות נמי לא בעי חיוק ולא אלעזריך ליה למדרש אל אשה דלעיל ולא דרים אחותו לחלק ואייתר ליה עיקר ["קרא דכרת] באחותו לדון בכרת ולא במלקות ואחותו דסיפא לאחותו שהיא בת אביו ובת אמו לומר שאין עונשין (ח) ואחותו דרישא לא אלעזריך ליה ולדרשא אחריתא אתיא לי נמי אזהרה דקרא הוא עוד יש מפרשים דשפיר אלעזריך דרשא לאחותו שהיא אחות אביו ואחות אמו דנהי דאיכא לאוין מוחלקין מ"מ הואיל והם גוף אחד אימא לא ליחייב אלא אחת דלא דמי למפטם וסך שהם עבודות מוחלקות ושפיר אתי (ט) מרבי אלעזר אכל בפרק קמא דכריתות (דף נ.) משמע כפירוש הקונטרס דפריך אהא מילתא וכי מאחר דלאוין מוחלקין בו כרת באחותו למה לי פי' דדרשינן מינה חילוק בערות ואליבא דר"מ תיפוק ליה חילוק משום דלאוין מוחלקין כמו מפטם וסך ומאי פריך והא לא דמי כדפירשתי לכן נראה כפירוש הקונטרס: ההוא

עין משפט נר מצוה

רש"ל שמעון מלשנא רש"ל מ"ר

יג א מיי' פ"ד מהלכות סנהדרין הלכה ה' סמג עשין רנ:

יד ב ג מיי' שם הלכה ה:

טו ד מיי' שם פ"ה הלכה ג סמג שם:

נוסחא

ליתא ר' יצחק דחייבי כריתות אינם בכלל מלקות אזהרה

שיך לעיל סוף ע"ב

מהגה

מאיקא אחר הדן ביה ר' יצחק ורבנן

רבינו חננאל

דרבי) עקיבא לעולם שאם עשו תשובה ב"ד של מעלה מוחלין להן מאי קושיא הא לא עשו תשובה לא אסיקא מילתא בכרת דכל איסורי דעשה תשובה מוחלין לו אבל מיתות ב"ד אינו כן: ר' יצחק אחר חייבי כריתות בכלל היו. פי' אלא שפירשה בהן התורה כרת בגון אחותו ובייצא בה הן בכלל כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה תכרתו הנפשות העושות מקרב עמם (ל) ולמה יצא כרת ונכתבה באחותו לרבנן בכרת ולא במלקות. ורבנן כרת באחותו למה להו לחייבו על אחותו שהיא (היא) אחות אביו והיא אחות אמו. מסברת לה ברשיעא בן רשיעא אסר ר' אדא בר אהבה בנגון שבא אביו על אביו והוליד שתי בנות וחזר ובא על אחת מהן והוליד בן ובא אותו הבן על אחות אמו שהיא אחותו מאביו והיא אחות אביו מן האם וזהו רשיעא בן רשיעא ומפורש בכריתות פ"נ (דף טו ע"ל) אבל לחלק שאם שגג סביא קרבן על כל אחת מהן נפקא להו מואל אשה בכרת מסאתה לחלק על כל אשה ואשה:

ל) כפירוש רש"י.

(ל) נמי דתמן אמר ר' עקיבא. ג"כ מפטם ס"ע דכריתות:

(ג) שם ואינך נמי סלו ולאלו: (ג) רש"י ד"ה לחלק וכו' אם עבשלה עם: תוס' ד"ה (כדף הקודם) מה עבודת כוכבים וכו' דת"ל „מאי פריך" פ' בתרא דעבודין וכו' מה שתעבד „הוא" ו"ל: (ד) ד"ה לאפוקי הני פסח ומילה דקס: (ה) ד"ה הוא וכו' וא"ת ל"ל מקרא דבקדושים תיפוק ליה הנבי אזהרה: (ו) ד"ה ואינך פי' ר' יצחק וכו' וה"פ גמר עונש: (ז) בא"ד דסיטא היכא דשיין לענין אזהרה ומהאי טעמא דהכא דגמיר עונש מאזהרה דוקא מטוס דאיכא להענישו מן הדין וכו' ומחזר ומעמוי: (ח) ד"ה סבי גרם וכו' שאין עונשין מן הדין ואתחוה דרישא: (ט) בא"ד אתי מדרבי אלעזר:

ויקרא כ: יז

ואיש אשר יקח את אחותו בת אביו או בת אמו וראה את ערותה והיא תראה את ערותו חסד הוא ונכרתו לעיני בני עמם
ערות אחותו גלה ערותו יטא

ההוא לתרומה הוא דתחת. וקימה דסיכן מליגו תומר בתרומה מבקדשים דבכל קדש לא תגע מוקי לה רבי יוחנן לגניעת תרומה אלמא לקי וכגניעה דקדש לא לקי ומיקי הר"ר שלמה מדרוי"ש ל"ע דהכי קאמר ההוא לגניעת תרומה הוא דתחתי לאמטמוטינן דטוסל תרומה עד מלאת ימי טהרה שהיא כמטבל יום ולא קאמר דאיכא מלקות בגניעת תרומה אבל מכל מקום קשה דאיך קאמר רבי יוחנן דקרא דכתיב ביה קדש דמיירי לתרומה וי"ל משום דגבי האי קרא כתיב עד מלאת ימי טהרה ובקדשים עד לאחר כפרה אי נמי על כרחך צריך לאוקמה בתרומה דלקדשים נפקא לן מגזירה שוה דטומאתו טומאתו גמיר ליה: **כל** לא תעשה שקדמו עשה לוקין עליו. תימה דהא לאו דגזילה שקדמו עשה דוהכתיב הגזלה אשר גזל ופי"ה אין לוקין עליו וי"ל דשאני גבי לאו דגזילה שאין לקיים העשה אלא לאחר שגזלה והלכך לאו שיתק "מעליו הוא אבל קדמו דקאמר קדמו הכא לאו דוקא קדמו אלא הייטו (ה) דשייך העשה קודם שעבר הלאו: תגיגה

"מאחותו" דרישא **ואזלב** ההוא מיבעי ליה לחלק "כרת למפטם ולסך ואזלב סבר (ה) כר' אלעזר א"ר הושעיא *דאמר רבי אלעזר אמר רבי הושעיא כל מקום שאתה מוצא שני לאוין וכרת אחד, חלוקין הן לקרבן, (ו) נפקא ליה "מואיש אשר ישכב את אשה דוה **ואזלב** ההוא מיבעי ליה לכדרבי יוחנן *דאמר ר' יוחנן משום ר' שמעון בן יוחי מנין שאין האשה טמאה עד שיצא מרוה דרך ערותה שנאמר "ואיש אשר ישכב את אשה דוה וגלה את ערותה וגו' "כמלמר שאין האשה טמאה עד שיצא מדוה דרך ערותה: וטמא שאכל את הקדש: בשלמא הבא למקדש טמא כתיב עונש וכתיב אזהרה: עונש דכתיב "את משכן ה' טמא ונכרתה" אזהרה "ולא יטמאו את מחניהם "אלא טמא שאכל את הקדש בשלמא עונש כתיב "והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים אשר לה' וטומאתו עליו ונכרתה אלא *אזהרה מנין? "ריש לקיש אומר "בכל קדש לא תגע" רבי יוחנן אומר: תני ברדלא אתיא "טומאתו – טומאתו" כתיב "הכא "וטומאתו עליו ונכרתה" וכתיב "התם "טמא יהיה עוד טומאתו בו" מה להלן עונש ואזהרה אף כאן עונש ואזהרה, בשלמא ריש לקיש לא אמר כרבי יוחנן *גזירה שוה לא, נמיר אלא ר' יוחנן מאי טעמא לא אמר כריש לקיש? אמר לך ההוא *אזהרה לתרומה, וריש לקיש אזהרה לתרומה מנא ליה? נפקא ליה "מאיש איש מזרע אהרן והוא צרוע או זב" *"אי זהו דבר שהוא שוה בזרעו של אהרן-הוי אומר זו תרומה **ואזלב** ההוא לאכילה והא לגניעה. וריש לקיש האי "בכל קדש לא תגע" להכי הוא דאתא ההוא מיבעי ליה לטמא שנגע בקדש דאיתמר *טמא שנגע בקדש ריש לקיש אומר לוקה רבי יוחנן אומר "אינו לוקה ריש לקיש אומר לוקה "בכל קדש לא תגע" רבי יוחנן אומר אין לוקה ההוא אזהרה לתרומה הוא דאתא? "טמא שנגע בקדש' מדאפקיה רחמנא בלשון 'נגיעה' (ג) *אזהרה (לאוכל) מאתקוש קדש למקדש, ואכתי להכי הוא דאתא ההוא מיבעי ליה 'לטמא שאכל בשר קדש לפני זריקת דמים' דאיתמר טמא שאכל בשר קדש לפני זריקת דמים ריש לקיש אומר לוקה רבי יוחנן אומר 'אינו לוקה ריש לקיש אומר לוקה "בכל קדש לא תגע" לא שנא לפני זריקה ולא שנא לאחר זריקה רבי יוחנן אומר אינו לוקה רבי יוחנן לטעמיה דאמר *קרא 'טומאתו-טומאתו' וכי כתיב טומאתו לאחר זריקה הוא דכתיב? ההיא "מבכל קדש' נפקא תניא כותיה דריש לקיש *"בכל קדש לא תגע" אזהרה לאוכל, אתה אומר אזהרה לאוכל או אינו אלא אזהרה לנוגע ת"ל "בכל קדש לא תגע ואל המקדש וגו' "מקיש קדש למקדש מה מקדש דבר שיש בו נטילת נשמה אף *כל דבר שיש בו נטילת נשמה ואי בנגיעה מי איכא נטילת נשמה? אלא באכילה. אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן "כל 'לא תעשה' שקדמו 'עשה' לוקין עליו" אמרו

מאמר דרישא. דמלי לתכתב "כי יקח את בת אביו לו בת אמו: למפטם וסך. דהוו נמי שני לאוין וכרת אחד והולכך לא נחלק ביניהם כמו שהולכך חילוק בעריות אם אינו ענין כאן תנא ענין דהוה"ג לה לתך מיעטת ההוא מיבעי ליה לחלק כרת למפטם וסך ואיתך

תורה אור כבר לה כר"א א"ר הושעיא ר' ואיבעית אימא נפקא ליה מואיש אשר ישכב את אשה דוה וגו' ואיתך ההוא מיבעי ליה ט' והכי פירושא ואיתך ס"ל כר"א דאמר עלה שהלאוין מחלקין לחטאות ועל מפטם וסך אמרי' במס' כריתות (דף נ.) שהן שני לאוין על בשר אדם לא ייסך ובמתכונתו לא תעשו כמוהו וכרת אחת אים אשר יקרה כמוהו ואשר יתן ממנו וגו' (ד) חילוק חטאתו ביניהם שהלאוין מחלקין לחטאות וכיון דאתו להכי בעריות נמי לא בעי חילוק ולא מלעיל ליה למדרש אל אשה דלעיל ואייתר ליה עיקר קרא דכרת באחותו לדון בכרת ולא במלקות ואחותו דסיפא לחייבו על אחותו שהיא אחות אביו ואחות אמו ואחותו דרישא לחייבו על אחותו בת אביו ובת אמו לומר שאין עונשין מן הדין ואיבעית אימא לי נמי לא אכבר לה לדר' אלעזר נפקא ליה חילוק בעריות מן אים אשר ישכב את אשה דוה וגו' דכתיב ביה כרת יתירא לומר שחייבין עליה לעצמה וממנה אלמד כל הכלל ואם אינו ענין לגופה דהא נפקא לן מואל אשה לחלק על כל אשה אבל לן מואל אשה לחלק שני לאוין וכרת אחת כגון מפטם וסך: שילא מדוה דרך ערותה. לאפוקי דרך דופן דלא: אלא לאזהרה מנלן. ליכא למימר מבקדשים אלא יאכל וגו' דלא מיירי בקדשים אלא בתרומה דכתיב ביה אים אים מזרע אהרן דבר השוה בזרעו של אהרן ומוקמינן ליה בתרומה שהיא שוה באכסים ובנכסים ואף המוזרת שאינה מוזרת לחזה ושוק מוזרת לתרומה: מבכל קדש לא תגע. ודרשינן ליה לקמן אזהרה לאוכל: תני ברדלא. שם חכם: כתיב וטומאתו עליו. בעמת שאכל את הקדש וכתיב עוד טומאתו בו בבא אל המקדש טמא: נזירה שוה לא נמר. ולא למדה מדבו: ששוה בזרעו של אהרן. באכסים ובנכסים אבל קדשים אינן נאכלין אלא לזכרים וכי תימא מיכא חזה ושוק ליתא בחוזרת כגון אלמנה וגרושה וחרש אין לה דאמר מר מוזרת לתרומה ואינה מוזרת לחזה ושוק והכי מפרשינן לה ביבמות (דף פז.): ההוא אזהרה לתרומה. לגניעת תרומה: טמא שנגע בקדש בו'. תירוצא הוא דמתרץ ר"ל: מדאיתקש קדש למקדש. בהאי קרא "בכל קדש לא תגע" ודרשינן לקמן מה מקדש יש בלאוכלו נטילת נשמה והייט אכילה שעשה עליה כרת דאיט בגניעה ליכא כרת: ר' יוחנן לטעמיה. דאמר אזהרה לאוכל קדש בטומאתו נפקא מטומאתו טומאתו וההוא טומאתו עליו דכתיב בטומא דקדש לאחר זריקה הוא דתניא בתורת כהנים ומייתינן לה בתמורת כפ' שלישי (דף כה:) יכול יהו חייבין עליו משום טומאה קדש זריקה תלמוד לומר כל טהור יאכל בשר והקשה אשר תאכל בשר וגו' הניחר לטהורים חייבין עליו משום טומאה שאין ניחר לטהורים אין חייבין עליו משום טומאה: ההוא מבכל. מרבויא דבכל דריש ריש לקיש אף לפני זריקה: תניא כריש לקיש. דיליף אזהרה לטמא שאכל את הקדש מבכל קדש לא תגע: כל לא תעשה שקדמו עשה עובין עליו. הא אתא לאשמועינן דאפילו למאן דאמר לאו הניתן לעשה אין לוקין עליו כדתניא" לא תותירו והטהר תשרפו בא בכתוב אחר לא תעשה לא תעשה לומר שאין לוקין עליו אם אינו בכתוב אחר לא תעשה אם אינו בכתוב אחר לא תעשה אם אינו בכתוב אחר לא תעשה